

Yttrande över Ansvarskommitténs slutbetänkande Hållbar samhällsorganisation med utvecklingskraft (SOU 2007:10).

Landstingsstyrelsen föreslås besluta

att som yttrande till Finansdepartementet åberopa nedanstående skrivning.

En grundläggande princip för att bedriva ett reformarbete av detta slag är frågan om folklig acceptans av reformens syfte. Det gäller de föreslagna geografiska gränserna liksom innehåll och funktion.

Det kommunala självstyret är en viktig och bärande del av det svenska samhällssystemet, och det starka självbestämmandet i kommunerna har genom historien haft ett betydande inflytande på utvecklingen i vårt land.

Ett regionalt utvecklingsarbete äger redan rum. I huvudsak finns redan idag instrumenten för att detta. Varje landsände är unik och har sina tillgångar och sina brister. Ett nätverksarbete utifrån verkliga behov är att föredra framför administrativa uppifrånreformer och vi uppmuntrar en förändring med ett underifrånperspektiv. Det ska vara möjligt med något olika ansvarsområden i olika delar av landet, ett successivt införande och flexibel gränsdragning. Beslut om regionorganisation som ändrar nuvarande länsgränser ska föregås av folkomröstning.

Det i dagsläget bristfälliga folkliga stödet är huvudskälet till misstron mot arbetet med en administrativ strukturform som snarare verkar vara en tillämpning av ett EU-perspektiv och ett önskemål om en europeisk uniformering, än en förbättring av den verksamhet som våra medborgare efterfrågar i form av hälso- och sjukvård, regional planering och utveckling samt kollektivtrafik.

Trots detta finns det anledning att vara positiv till frivilligt bildade regioner, men det finns ett antal frågeställningar som behöver bearbetas och belysas bättre innan något beslut om regionindelning kan tas.

Det tycks finnas ett antagande i botten på diskussionen om regionförstoring som går ut på att om en region blir större så ökar tillväxten och löser alla problem. Detta är antaganden som inte har kunnat ledas i bevis. Det är svårt att se att förhoppningar som dessa skulle utgöra basen för ett experimenterande med regionala upptagningsnivåer och beslutsnivåer.

2007-01-23

Tillväxtbegreppet förtjänar en mer nyanserad användning. All tillväxt är inte lämplig och önskvärd. De framtida utmaningar vi står inför i form av klimatförändringar, sociala och ekonomiska påfrestningar kräver nya svar på hur samhället bör organiseras. Ansvarskommitténs slutbetänkande ger här inte några svar. Därför bör dessa faktorerers inverkan på en regionindelning utredas vidare.

Stockholms län omfattar redan idag 26 kommuner och har den i särklass största folkmängden av landets regioner. Länet har flest arbetstillfällen, en omfattande kollektivtrafik samt en komplex sjukvård och en utvecklad regionplanering. Med de vidgade uppgifter som föreslås ligga på regional nivå menar vi att Stockholms län även i framtiden inte bör omfatta ett större geografiskt område. Erfarenheter visar att ett så stort landsting inte är enkelt att styra. Eventuella förändringar grundade i en stark folkvilja är det enda skälet till att ändra denna gräns.

En eventuell övergång till en regional organisation bör kunna ske stegvis vad gäller såväl gränser som innehåll. Vi stödjer förslaget att regionkommuner övertar ansvar från länsstyrelsen och får ett sammanhållet regionalt utvecklingsansvar. Avtal bör kunna slutas om funktioner och innehåll dels med kommuner som inte ingår i regionen dels med andra regioner. Detta kan gälla t.ex. vissa infrastrukturfrågor som berör flera kommuner, län eller regioner. Det ska fortsatt vara möjligt att skapa kommunalförbund.

Det kommer att finnas gott om problem och utmaningar även i en eventuell framtida Region Stockholm. Mälardalen är idag en gemensam arbetsmarknad vilket lett till en ökande arbetspendling. Det gäller att utveckla och driva en kraftigt förbättrad kollektivtrafik i Mälardalen så att användningen av fossila bränslen minskar. I så fall måste detta utredas närmare, då det nuvarande underlaget är i det närmaste obefintligt. Ett samarbete om kollektivtrafiken kan komma att omfatta även landsdelar som ligger utanför det man traditionellt avser med Mälardalen. Under alla förhållanden bör kollektivtrafiken byggas ut kraftigt från Gävle i norr till Linköping i söder, från Norrtälje i öster till Karlstad i väster.

Det finns också behov av ett regionalt samarbete i de klimatrelaterade sårbarhetsfrågorna. Det system som finns idag, både politiskt och administrativt, står inte berett att möta de utmaningar som perioder av väsentligt högre eller mindre vattenflöden, med risk för erosion vid viktig infrastruktur, havererade avloppssystem med risk för nedsmutsning av Mälaren som dricksvattentäkt, eller saltvattenintrång och långa torkperioder med negativa konsekvenser för bl.a. jordbruk och odling, turism, dricksvatten m.m.

Det är också nödvändigt att i mycket högre grad än idag investera i hållbara energisystem som kraftigt måste minska utsläppen av klimatförändrande

2007-01-23

gaser. Dessa system måste ge en minskad sårbarhet också i de glest befolkade delarna av regionen/Mälardalen, och inte som idag, slås ut av stormar och oväder, som med största sannolikhet kommer att bli mer frekventa.

I den högspecialiserade sjukvården införs i snabb takt nya metoder och mediciner som helar det som vi inte råde bot på igår. Metoder som igår ansågs vara högspecialiserade är idag "var mans egendom". Kostnaderna är höga och naturligtvis behövs här en samordning och överblick så att gemensamma resurser används på bästa sätt. Här kan ett större statligt ansvarstagande vara motiverat liksom ett utvidgat samarbete direkt mellan universitetssjukhusen.

Om regioner bildas med de uppgifter som skisseras i utredningen är det en absolut förutsättning att det blir direktvalda parlament med egen beskattningsrätt